

فراتر از خبر

محمدرضا توکلی؛ قاضی اعدام‌های اصفهان، از توماج صالحی تا پرونده «میدان علیخانی»

فرشته قاضی

۳۷ دقیقه پیش

محمدرضا توکلی از آذر ۱۴۰۲ که بر مسند ریاست شعبه اول دادگاه انقلاب نشسته، عمدتاً احکام اعدام و سلب حیات صادر کرده است

محمدرضا توکلی در رسانه‌های نزدیک به حکومت ایران، یکی از قضات «نمونه جمهوری اسلامی» است و از سوی قوه قضائیه به عنوان «قاضی نمونه» مورد تقدیر قرار گرفته است.

فعالان مدنی و سیاسی ایران اما او را یکی از «بدنام‌ترین قاضی‌ها در ایران» و قاضی مورد تأیید دستگاه‌های امنیتی و ناقض حقوق بشر می‌دانند که با صدور احکام اعدام و زندان، در سرکوب معترضان و منتقدان نقش دارد.

از تاریخ تولد، تحصیلات و سوابق محمدرضا توکلی، پیش از آغاز فعالیتش در دادگاه انقلاب استان اصفهان، اطلاعاتی در دست نیست.

به گزارش رسانه‌های رسمی جمهوری اسلامی، او هشتم آذر ۱۴۰۲ با حکم رئیس قوه قضائیه، به عنوان معاون قضایی رئیس کل دادگاه‌های عمومی و انقلاب و رئیس شعبه اول دادگاه انقلاب اصفهان معرفی شد.

در همین سمت بود که با صدور حکم اعدام برای توماج صالحی، خواننده رپ اعتراضی، به شهرت رسید.

توماج صالحی پنجم اردیبهشت ۱۴۰۳ توسط شعبه اول دادگاه انقلاب اصفهان به اتهام «افساد فی‌الارض» به اعدام محکوم شد. محمدرضا توکلی که پنج ماه پیشتر رئیس شعبه اول دادگاه انقلاب اصفهان شده بود، حکم اعدام توماج صالحی را در حالی صادر کرد که دیوان عالی کشور حکم شش سال و سه ماه زندان او را نقض کرده بود.

امیر رئیسیان، وکیل توماج صالحی، اعلام کرد که شعبه یک دادگاه انقلاب اصفهان، در اقدامی که در نوع خود بی‌سابقه است، حکم دیوان عالی کشور درباره پرونده توماج را اجرایی نکرد و با «ارشادی» خواندن این حکم و تأکید بر استقلال دادگاه بدوی، توماج صالحی را به اشد مجازات یعنی اعدام محکوم کرد.

به گفته امیر رئیسیان، محمدرضا توکلی بر خلاف قانون آیین دادرسی کیفری عمل کرد و بازگشت پرونده از دیوان عالی به شعبه بدوی برای رفع نقص بوده، نه رسیدگی مجدد ماهیتی و افزودن اتهام‌های جدید.

حکم صادر شده از سوی توکلی برای توماج صالحی در نهایت از سوی دیوان عالی کشور نقض شد.

همان زمان، دوازده عضو مجلس نمایندگان آمریکا از دولت این کشور خواستند تا محمدرضا توکلی را در فهرست تحریم‌ها قرار دهد.

دو سال بعد، محمدرضا توکلی حکم اعدام ۱۲ نفر از بازداشت‌شدگان اعتراضات دی‌ماه ۱۴۰۴ در اصفهان در پرونده موسوم به «میدان علیخانی» این شهر را صادر کرد. احکامی که از سوی دیوان عالی کشور تأیید شده است.

خبرگزاری‌ها و رسانه‌های حکومتی، ویدئوهای از کشته شدن چهار تن از ماموران یگان ویژه در اعتراضات ۱۸ دی ۱۴۰۴ در اصفهان منتشر کرده‌اند. شبکه سوم صداوسیما جمهوری اسلامی نیز همراه با پخش این ویدئوها، فیلم‌هایی از اعترافات اجباری برخی از متهمان این پرونده پخش کرد. نهادهای حقوق بشری چنین اعترافات را فاقد وجاهت قانونی می‌دانند.

شعبه اول دادگاه انقلاب به ریاست محمدرضا توکلی برای ۵۹ متهم پرونده کشته شدن چهار مأمور یگان ویژه، پرونده تشکیل داد، ۱۲ نفر را به اتهام «قتل و محاربه» به اعدام محکوم کرد و ۲۳ نفر از متهمان پرونده را هم علی‌رغم تبرئه از اتهامات انتسابی به پنج تا ۱۰ سال زندان محکوم کرد.

تمامی مراحل رسیدگی به این پرونده از سوی محمدرضا توکلی، تنها در سه جلسه یک ساعته دنبال شد. هیچ‌یک از متهمان پرونده در جریان رسیدگی به پرونده، دسترسی به وکیل نداشتند و تاکنون هیچ مستنداتی مبنی بر اتهامات انتسابی به آن‌ها از سوی قوه قضائیه منتشر نشده است.

در میان ۱۲ نفری که از سوی محمدرضا توکلی به اعدام محکوم شده‌اند چند نوجوان و یک شهروند افغانستانی دیده می‌شوند. از متولدان ۱۳۷۷ تا ۱۳۸۶ که برخی به چندین بار اعدام محکوم شده‌اند.

از دیگر احکام جنجال برانگیزی که محمدرضا توکلی در سمت ریاست شعبه اول دادگاه انقلاب اصفهان صادر کرده، صدور حکم بیش از ۱۶۱ سال زندان و مجازات‌های تکمیلی برای ۲۲ متهم سیاسی در آذر ۱۴۰۳ است.

۲۲ شهروند اصفهانی از سوی قاضی توکلی به صورت عمومی در دادگاه محاکمه شدند و به اتهام عضویت در دسته‌ها و جمعیت‌ها با هدف بر هم زدن امنیت کشور و تبلیغ علیه نظام، شدیدترین احکام پیش‌بینی شده در قانون را از سوی محمدرضا توکلی دریافت کردند.

او اردیبهشت ۱۴۰۳ هم ۱۵ زن بهائی را به اتهام «ترویج» عقاید دیانت بهائی در مجموع به ۷۵ سال زندان و مجازات‌های تکمیلی محکوم کرده بود. این زنان هم در یک پرونده و به صورت جمعی از سوی محمدرضا توکلی محاکمه شده و به اشد مجازات محکوم شده بودند.

سوابق چنین احکامی از سوی توکلی اما به اعتراضات دی‌ماه ۱۳۹۶ می‌رسد.

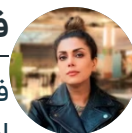
مصطفی صالحی، یکی از بازداشت شدگان اعتراضات دی ۱۳۹۶، سه سال بعد در ۱۵ مرداد ۱۳۹۹ اعدام شد. او متهم به قتل یک مأمور امنیتی در جریان این اعتراضات در اصفهان شده بود و براساس گزارشی که خبرگزاری فارس همان زمان منتشر کرد، محمدرضا توکلی در سمت دادستان عمومی و انقلاب نجف‌آباد، کیفرخواست علیه او را صادر کرده و به خبرنگاران گفته بود که متهم به جرم ادعایی اعتراف نکرده است اما با سازمان‌های اطلاعاتی خارجی ارتباط داشته است.

هیچ مستنداتی مبنی بر اتهامات منتسب به مصطفی صالحی ارائه نشد.

محمدرضا توکلی پیشتر رئیس شعبه پنجم دادگاه عمومی خمینی‌شهر بود و در همین سمت از سوی مقامات قضایی اصفهان، به‌عنوان «قاضی نمونه» مورد تقدیر قرار گرفت. پس از آن بود که مدارج ترقی را به سرعت طی کرد و بر جایگاه ریاست دادگاه انقلاب در اصفهان نشست. جایگاهی که درباره سرنوشت بسیاری از بازداشت‌شدگان و متهمان سیاسی و عقیدتی تصمیم‌گیر است.

او به صدور احکام جنجالی معروف است و در هر پرونده‌ای اشد مجازات را در نظر می‌گیرد. اکثر احکام صادر شده از سوی او از آذر ۱۴۰۲ که بر مسند ریاست شعبه اول دادگاه انقلاب نشست، احکام اعدام و سلب حیات بوده است.

فرشته قاضی

فرشته قاضی از پاییز ۹۹ به تحریریه رادیوفردا پیوست. او که بیش از دو دهه سابقه روزنامه‌نگاری دارد، در ایران به ویژه در حوزه سیاست داخلی، دولت و مجلس، فعالیت می‌کرد. در یک دهه گذشته نیز پس از خروج از ایران او با روزآنلاین، یورونیوز، و بی‌بی‌سی فارسی همکاری می‌کرد که محصول این دوره‌ها گفت‌وگو و گزارش اختصاصی مرتبط با سیاست داخلی و حقوق بشر در ایران است.

این مطلب بخشی از:

فراتر از خبر

بایگانی

ایران